

تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۱۰/۱۲
تاریخ بررسی مقاله: ۸۹/۱۰/۱۸
تاریخ پذیرش مقاله: ۸۹/۱۲/۰۷

مجله مشاوره کاربردی
(علوم تربیتی و روانشناسی)
دانشگاه شهید چمران اهواز، بهار و تابستان ۱۳۸۸،
دوره چهارم، سال ۱۶-۴، شماره ۱
ص: ۳۴-۱۹

رابطه سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت زناشویی در میان افراد متأهل

ناصر یوسفی*، کیومرث بشلیده**، امید عیسی‌نژاد***، عذرا اعتمادی****،
ناصر شیر بیگی**

چکیده

این پژوهش به بررسی رابطه‌ی سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت زناشویی پرداخته است. روش پژوهش توصیفی از نوع تحلیل مسیر می‌باشد. نمونه شامل ۱۸۰ زوج متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و فرهنگسراهای سطح شهر اصفهان بود که به شیوه‌ی تصادفی ساده انتخاب شدند و پرسشنامه‌های نگرش نسبت به عشق (LAS) و سازگاری زوجی، فرم اصلاح شده (RDAS) را تکمیل نمودند. نتایج این پژوهش با استفاده از مدل تحلیل مسیر نشان داد که سبک‌های عشق‌ورزی دوستانه، رومانیک و واقع‌گرایانه با رضایت زناشویی، انسجام زناشویی و توافق زناشویی رابطه مثبت و سبک‌های عشق‌ورزی شهوانی، بازیگرانه و فداکارانه با رضایت زناشویی، انسجام زناشویی و توافق زناشویی رابطه منفی دارند. یافته‌های این پژوهش می‌تواند در انجام مشاوره قبل از ازدواج و پیش‌بینی یک ازدواج موفق کاربردپذیر باشد.

کلید واژه‌ها: سبک عشق‌ورزی، رضایت زناشویی، انسجام زناشویی، توافق زناشویی، کیفیت زناشویی.

---

* استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه کردستان (نوسینده مسئول). تلفکس: ۹۸۸۷۱۶۶۶۶۰۹+

Email: naseryoosofi@yahoo.com

** استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

*** دانشجوی دکتری مشاوره خانواده دانشگاه اصفهان.

**** استادیار گروه مشاوره دانشگاه اصفهان.

** استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه کردستان.

مقدمه

ازدواج را می‌توان یکی از مهمترین تصمیم‌گیری‌ها در زندگی هر فرد دانست. مطالعه‌ی روابط زوجین، به روشن شدن چهارچوب‌های ساختاری که روابط زوج‌ها در آن شکل می‌گیرد کمک می‌کند. یکی از ابعاد روابط زوج‌ها کیفیت روابط زناشویی است که نقش اساسی در ارزیابی کیفیت کلی ارتباطات خانوادگی دارد (برادبوری، فینچام و بیچ^۱، ۲۰۰۰). کیفیت روابط زناشویی مفهومی چند بعدی است و شامل ابعاد گوناگون ارتباط زوج‌ها مانند سازگاری، رضایت، شادمانی، انسجام و تعهد می‌شود (تروکسل^۲، ۲۰۰۶).

سه رویکرد عمده برای مفهوم‌سازی کیفیت روابط زناشویی وجود دارد. رویکرد اول مربوط به لیوایز و اسپانیر^۳ (۱۹۷۹، به نقل از ادیتال و لیو^۴، ۲۰۰۵) است که کیفیت روابط زناشویی را ترکیبی از سازگاری و شادمانی می‌داند. رویکرد دوم مربوط به فینچام و برادبوری (۱۹۸۷، به نقل از کروی^۵، ۲۰۰۶) است. بر اساس این رویکرد کیفیت روابط زناشویی منعکس‌کننده‌ی ارزیابی کلی فرد از رابطه‌ی زناشویی است. رویکرد سوم مربوط به مارکس^۶ (۱۹۸۹، به نقل از تروکسل، ۲۰۰۶) است که تلفیقی از رویکرد لیوایز و اسپنیر و رویکرد سیستمی بوئن^۷ است. مارکس نسبت به فرد، رابطه‌ی فرد با همسرش و رابطه‌ی فرد با دیگران نگرش سیستمی دارد. از این دیدگاه یک فرد متأهل دارای سه زاویه شامل «زاویه‌ی درونی، زاویه‌ی همسری و زاویه‌ی بیرونی» است. اولین زاویه خود درونی فرد است که در برگیرنده‌ی بعد درونی فرد و تلاش‌ها، انگیزه‌ها و انرژی‌های گوناگون است که به وسیله‌ی پیشینه‌ی طولانی از تمامی تجربه‌های زندگی فرد شکل می‌گیرد. زاویه دوم رابطه با همسر است. آن بخش از خود که به طور مداوم به همسر توجه می‌کند، با او هماهنگ می‌شود و از او مراقبت می‌کند. زاویه‌ی دوم پل استقلال-همبستگی است، به همین دلیل است که همسر به عنوان

-
- 1- Bradbury, Fincham, & Beach
  - 2- Troxel
  - 3- Lewise, & Spanier
  - 4- Adital, & Lavee
  - 5- Crowley
  - 6- Marks
  - 7- Bowen

نیمه‌ی دوم شخص تصور می‌شود. زاویه‌ی سوم هر نقطه‌ی تمرکز خارج از خود، بجز همسر را نشان می‌دهد. به عبارتی اینجا نیز از مثلث‌ها بحث می‌شود. منتها بر خلاف نظر بوئن که دیگری مهم را صرفاً یک شخص می‌داند، مارکس معتقد است که دیگری مهم می‌تواند شغل، سرگرمی و غیره نیز باشد. بر این اساس، مارکس کیفیت روابط زناشویی را چنین تعریف می‌کند: «کیفیت روابط زناشویی نتیجه‌ی شیوه‌هایی است که افراد متأهل به طور نظام‌مند خود را در این مثلث (سه زاویه) سازماندهی می‌کنند (تروکسل، ۲۰۰۶).

یکی از مهمترین عوامل تعیین‌کننده‌ی پویایی‌های روابط زناشویی وجود عشق و کیفیت آن است (حفاظی‌طرقه، فیروزآبادی و حق شناس، ۱۳۸۵؛ گنزاگه، کنتالر، لوندهال، اسمه و همکاران^۱، ۲۰۰۶). عشق و سبک‌های عشق‌ورزی عامل مؤثری بر کیفیت روابط زناشویی است (هایتور و روبرت^۲، ۱۹۹۶؛ لوین، کریستینا و هی^۳، ۲۰۰۶). از مهمترین و مورد توجه‌ترین نظریه‌هایی که به تبیین انواع عشق می‌پردازد نظریه‌ی شش بعدی «لی»^۴ است. «لی» بر اساس برآوردهای بدست آمده از کشورهای ایالات متحده، کانادا و بریتانیا شش روش عشق‌ورزی را بیان می‌کند (نتو^۵، ۲۰۰۱)، که عبارتند از: ۱- عشق رومانتیک (اروس)^۶: این نوع عشق توأم با میل فیزیکی شدید به معشوق است و بر اساس زیبایی، جذابیت و تناسب فیزیکی شکل می‌گیرد. ۲- عشق دوستانه (استورگ)^۷: نوعی از عشق که طی آن صمیمیتی لذت‌بخش به آهستگی رشد یافته و به طرفین گسترش می‌یابد. در این فرآیند به تدریج طرفین، زوایای وجودی خود را بیشتر برای یکدیگر فاش می‌کنند. ۳- عشق بازیگرانه (لودوس)^۸: در این شیوه، عشق به عنوان یک تفریح تلقی شده و هیچ تعهدی در آن نیست، وضعیتی که مانند شرکت در یک بازی تلقی می‌شود و معمولاً کوتاه مدت است و به زودی تمام می‌شود.

1- Gonzaga, Keltner, Londahl, Esme, & Smith

2- Hightower

3- Levin, Krystyna, & Hee

4- Lee

5- Neto

6- eros

7- storge

8- ludus

۴- عشق شهوانی (مانیا)^۱: حالت شدید هیجانی همراه با حسادت و عشق همراه مشغولیت ذهنی که باعث می‌شود شخص عصبی شده و از طرد شدن بترسد. ۵- عشق واقع‌گرایانه (پراگما)^۲: عشق منطقی که در آن شریک رابطه، بر اساس نیازهای شخص و همخوانی با سن، مذهب، سوابق و شخصیت انتخاب می‌شود. در اینجا رضایت خاطر بیشتر از هیجان و تحریر وجود دارد. ۶- عشق فداکارانه (آگاپه)^۳: عشق غیر شرطی، همراه با مراقبت از معشوق که با انعطاف‌پذیری و بخشندگی زیاده از حد توأم است. در این نوع عشق خود را فدا کردن وجود دارد (کونکل و بورلسون^۴، ۲۰۰۳؛ کرامر، کنت، کولینز و سینگلتون-جکسون^۵، ۲۰۰۵).

هندریک و هندریک^۶ (۱۹۸۸) بر اساس نظریه لی مقیاسی ابداع نمودند که به سنجش این شیوه‌ها می‌پردازد (نتو، ۲۰۰۷). با استفاده از این مقیاس مطالعات زیادی در فرهنگ‌های مختلف صورت گرفته و ارتباط بین اجزاء آن با کیفیت روابط زناشویی مشخص شده است (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶؛ اندرو^۷، ۲۰۰۰؛ پارا، براون، هومین، تائو و دیگران^۸، ۲۰۰۰؛ نتو، ۲۰۰۱؛ کانکل و بورلسون، ۲۰۰۳؛ تائو^۹، ۲۰۰۵؛ گنزاگه و دیگران، ۲۰۰۶). پژوهش‌هایی که تاکنون صورت گرفت رابطه‌ی سبک‌های عشق‌ورزی با رضایتمندی زوجی (حفاظی‌طرقبه و دیگران، ۱۳۸۵؛ فینچ^{۱۰}، ۱۹۹۹)، سبک دلبستگی (گنزاگه و همکاران، ۲۰۰۱؛ گنزاگه و همکاران، ۲۰۰۶)، نحوه‌ی تعامل و ارتباط زناشویی (لوین و همکاران، ۲۰۰۶)، شادمانی زناشویی (عیسی‌نژاد، شمعی و احمدی، ۱۳۸۷)، خودشیفتگی و فردگرایی (تائو، ۲۰۰۵)، مهارت‌های ارتباطی (کانکل و بورلسون، ۲۰۰۳)، کیفیت زندگی (اندرو، ۲۰۰۰)، سبک‌های ارتباط جنسی^{۱۱}

-
- 1- mania
  - 2- pragma
  - 3- agape
  - 4- Kunkel, & Burlison
  - 5- Cramer, Kenneth, Collins, & Singleton-Jackson
  - 6- Hendrick, & Hendrick
  - 7- Andrew
  - 8- Parra, Brown, Huynh, Thao, etal
  - 9- Thao
  - 10- Finch
  - 11- sexual styles

(فری و حجت^۱، ۱۹۹۸) و کیفیت روابط زناشویی (چو و کراس^۲، ۱۹۹۵؛ هایپور و روبرت، ۱۹۹۶؛ نیلسون، ۲۰۰۵) را نشان داده‌اند. با وجود پژوهش‌های صورت گرفته، ابعاد و همبسته‌های سبک‌های عشق‌ورزی لی به صورت کامل مطالعه نشده است. همچنین کیفیت روابط زناشویی به عنوان یک سازه‌ی چند بعدی و زیربنایی در روابط زوجی و پویایی‌های زناشویی^۳، به درستی شناخته شده نیست.

با توجه به نظریه‌ی لی در مورد اجزای عشق و نظریه‌ی لیوایز و اسپنیر و نظریه‌ی فینچام و برادبوری در مورد کیفیت روابط زناشویی، همچنین با مرور پژوهش‌های صورت گرفته در مورد سبک‌های عشق‌ورزی که قبلاً به آن‌ها اشاره شد و مرور پژوهش‌های صورت گرفته در مورد کیفیت روابط زناشویی، مدل مسیر برای مفهوم‌سازی ارتباط سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت روابط زناشویی ارایه و برازش شد. بنابراین فرضیه اصلی این پژوهش بدین صورت است: «بین سبک‌های عشق‌ورزی و ابعاد کیفیت زناشویی رابطه وجود دارد».

روش

روش پژوهش از نوع همبستگی است و پژوهشگران سعی داشته‌اند ارتباط سبک‌های عشق‌ورزی با کیفیت زناشویی را از طریق تحلیل مسیر (PA)^۴ بررسی نمایند. جامعه‌ی آماری شامل افراد متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و فرهنگسراهای سطح شهر اصفهان (شش مرکز) در زمستان ۱۳۸۶ بود. حجم نمونه شامل ۱۸۰ نفر (۱۰۰ زن و ۸۰ مرد) بود که از میان افراد متأهل حاضر به همکاری به شیوه تصادفی ساده انتخاب شدند. بدین شیوه که از میان ۴۳۰ نفر از افراد متأهل حاضر به همکاری، ۱۸۰ نفر (نود زوج) به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. میانگین سنی مردان ۳۶/۲۳ و زنان ۳۷/۳۰ و کل نمونه ۳۶/۸۲ و میانگین میزان درآمد در ماه ۴۵۷۳۸۵۰/۵۵ ریال و میانگین طول مدت ازدواج زنان ۵/۳۷ و مردان ۵/۲۱ به دست آمد.

1- Frey, & Hojjat

2- Cho, & Cross

3- marital dynamics

4- Path Analysis (PA)

۵- در این پژوهش تحلیل زوجی انجام نشده است و مرد یا زن متأهل به عنوان یک مورد (N) در نظر گرفته شد.

ابزار پژوهش

۱- پرسشنامه سازگاری زوجی اصلاح شده (RDAS)^۱ این پرسشنامه توسط باسبی، کرین، لارسن و کریستنسن^۲ (۱۹۹۵)، به نقل از هولیست و میلر^۳ (۲۰۰۵) ساخته شده است و ۱۴ سؤال دارد که از روی فرم اصلی ۳۲ سؤالی که توسط اسپنیر (۱۹۷۶) ارائه شده بود ساخته شده است. فرم اصلی این مقیاس توسط اسپنیر (۱۹۷۹) و بر اساس نظریه‌ی لیوایز و اسپنیر (۱۹۷۹) در مورد کیفیت زناشویی ساخته شده است (ادیتال و لیو، ۲۰۰۵). برادبوری و همکاران (۲۰۰۰) نیز پس از مطرح کردن نظریه‌ی خود در مورد کیفیت زناشویی، این پرسشنامه را به عنوان ابزاری مناسب برای ارزیابی کیفیت زناشویی معرفی کرده‌اند. این پرسشنامه‌ی ۱۴ سؤالی به صورت طیف ۶ تایی از ۰ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود، طوری که پاسخ کاملاً موافق نمره‌ی ۵ و پاسخ کاملاً مخالف نمره‌ی صفر می‌گیرد. این پرسشنامه از سه خرده مقیاس توافق، رضایت و انسجام تشکیل شده که در مجموع نمره کیفیت زناشویی را نشان می‌دهند و نمره بالا نشان‌دهنده کیفیت زناشویی بالاتر است (هولیست و میلر، ۲۰۰۵). نتایج پژوهش‌های گذشته با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، ساختار سه عاملی پرسشنامه را در آمریکا (باسبی و همکاران، ۱۹۹۵) و در ایران (عیسی‌نژاد، احمدی و اعتمادی، ۱۳۸۹) تأیید نمود. پایایی این پرسشنامه به شیوه‌ی آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های توافق، رضایت و انسجام بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۰ گزارش شده است (هولیست و میلر، ۲۰۰۵).

در این پژوهش مقدار آلفای کرونباخ برای عامل‌های توافق، رضایت و انسجام به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۹۲ بدست آمد.

۲- پرسشنامه‌ی نگرش نسبت به عشق (LAS). فرم اصلی این پرسشنامه توسط هندریک و هندریک (۱۹۷۶) بر پایه‌ی نظریه‌ی لی از عشق ساخته شده است و دارای ۴۲ گویه است که پس از دو بار تحلیل عاملی تأییدی توسط هندریک و هندریک (۱۹۹۸) به ۲۴ گویه و در سومین تحلیل عاملی تأییدی، به ۱۸ گویه کاهش یافت. به دلیل اینکه فرم ۲۴ سؤالی آن به لحاظ ویژگی‌های روانسجی مناسبتر است (نتو، ۲۰۰۱)، در این پژوهش، مورد استفاده قرار

1- Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS)

2- Busby, Crane, Larson, & Christensen

3- Hollist, & Miller

گرفت. این پرسشنامه به صورت طیف ۴ تایی از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۴ (کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود و نگرش نسبت به عشق را در ۶ بعد شامل عشق فداکارانه، بازیگرانه، شهوانی، واقع‌گرایانه، دوستانه و رومانتیک نشان می‌دهد. ساختار عاملی این پرسشنامه در جامعه ایرانی توسط بیات (۱۳۸۷) بررسی و ساختار ۶ عاملی آن تأیید شده است. در این پژوهش مقدار آلفای کرونباخ برای عامل‌های عشق فداکارانه، بازیگرانه، شهوانی، واقع‌گرایانه، دوستانه و رومانتیک به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۷، ۰/۷۰، ۰/۶۷، ۰/۶۶ و ۰/۷۷ به دست آمد.

روش آماری

برازش مدل مسیر با استفاده از مجذور خی، ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA)^۱، شاخص نیکویی برازش (GFI)^۲ و شاخص نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)^۳ و با بکارگیری نرم‌افزار AMOS/18 صورت گرفت.

یافته‌ها

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های ابعاد کیفیت زندگی زناشویی و سبک‌های عشق‌ورزی را نشان می‌دهد. قدر مطلق نقطه بحرانی میزان کشیدگی چند متغیره کمتر از ۲/۵۸ است و نشان می‌دهد پیش فرض نرمال چند متغیره برقرار است.^۴ در ابعاد کیفیت زناشویی، بالاترین میانگین در بعد رضایت زناشویی با میانگین ۱۳/۶۴ و انحراف استاندارد ۱/۹۸ و کمترین میانگین در بعد توافق زناشویی با میانگین ۱۰/۰۸ و انحراف استاندارد ۲/۰۴ به دست آمد. در سبک‌های عشق‌ورزی، بالاترین میانگین در سبک بازیگرانه با میانگین ۱۳/۰۳ و

1- Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

2- Goodness of Fit Index (GFI)

3- Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

4- در صورتی که قدر مطلق مقدار بحرانی شاخص نرمال چند متغیره (شاخص ماردیا) از ۲/۵۸ بالاتر باشد، منحنی ماتریس معادلات چند متغیره یا هذلولی مشاهده شده با هذلولی نرمال تفاوت معنی‌دار دارد (با فاصله اطمینان ۰/۹۵) و پیش شرط نرمال بودن توزیع متغیرها، برای SEM برقرار نخواهد بود. در این پژوهش شاخص مذکور کمتر از نقطه بحرانی است. البته رعایت این پیش فرض در مدل‌هایی که متغیر مکنون درون‌زاد ندارند، الزامی نیست و نتایج را متأثر نمی‌سازد.

انحراف استاندارد ۲/۹۴ و کمترین میانگین در سبک عشق‌ورزی شهوانی با میانگین ۱۰/۷۷ و انحراف استاندارد ۲/۱۶ به دست آمد.

در زیر ابتدا یافته‌های توصیفی و سپس یافته‌ای مربوط به تحلیل مسیر درج شده‌اند.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار کیفیت زندگی زناشویی و سبک‌های عشق‌ورزی (n=۱۸۰)

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
رومانتیک	۱۲/۵۸	۲/۰۸
دوستانه	۱۲/۱۲	۳/۱۱
بازیگرانه	۱۳/۰۳	۲/۹۴
واقع‌گرایانه	۱۱/۹۶	۲/۴۱
شهوانی	۱۰/۷۷	۲/۱۶
فداکارانه	۱۲/۶۱	۲/۷۶
رضایت زناشویی	۱۳/۶۴	۱/۹۸
توافق زناشویی	۱۰/۰۸	۲/۰۴

شاخص نرمال (کشیدگی) چند متغیره: $-۴/۲۴$ ، نقطه بحرانی: $-۲/۰۴$

برای بررسی رابطه سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت روابط زناشویی از مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شد که نتایج برازش مدل در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل

AGFI	GFI	TLI	RMSEA	Df	p	Chi- square
۰/۹۴	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۰۹	۳	۰/۳۸۵	۳/۰۵

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مقدار مجذور خبی $۳/۰۵$ ($p = ۰/۳۸۵$) به دست آمده است. این مقدار نشان می‌دهد که مدل در جامعه‌ی مورد نظر برازش دارد. همچنین مقدار ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب $۰/۰۰۹$ ، شاخص توکر-لویس^۱ (TLI) $۰/۹۹$

1- Tucker-Lewis

و شاخص نیکویی برآزش اصلاح شده (AGFI) ۰/۹۴ حاکی از مقادیر بالای شاخص‌های برآزندگی مدل است.

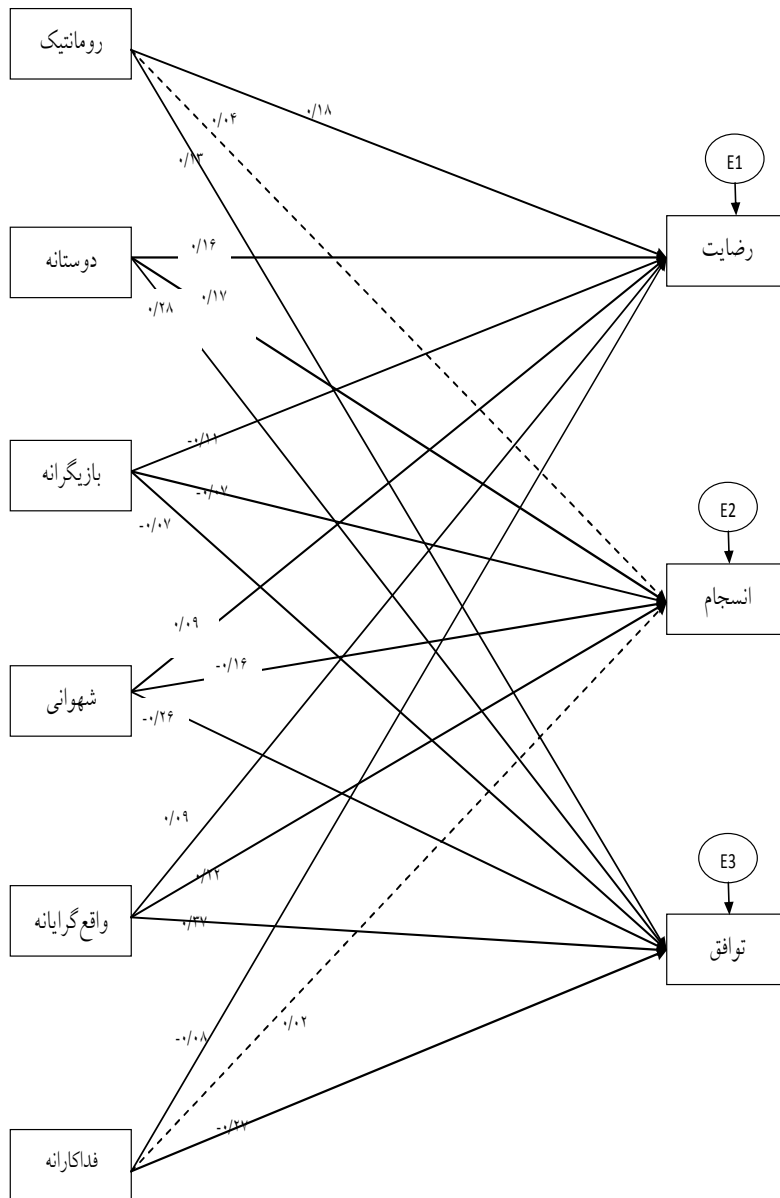
ضرایب استاندارد هر یک از ابعاد سبک عشق‌ورزی بر کیفیت روابط زناشویی در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد سبک‌های عشق‌ورزی بر کیفیت روابط زناشویی

متغیرها	رضایت زناشویی		انسجام زناشویی		توافق زناشویی	
	ضرایب رگرسیون	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب رگرسیون	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب رگرسیون	ضرایب غیراستاندارد
رومانتیک	۰/۳۶**	۰/۱۸	۰/۲۶	۰/۰۴	۰/۴۰**	۰/۱۳
دوستانه	۰/۳۳**	۰/۱۶	۰/۱۹**	۰/۱۷	۰/۴۱**	۰/۲۸
بازیگرانه	-۰/۳۳**	-۰/۱۱	-۰/۲۲*	-۰/۰۷	-۰/۱۱*	-۰/۰۷
شهوانی	۰/۳۰**	۰/۰۹	-۰/۲۷**	-۰/۱۶	-۰/۰۹**	-۰/۲۶
واقع‌گرایانه	۰/۲۷**	۰/۰۹	۰/۵۱**	۰/۲۲	۰/۲۴**	۰/۳۷
فداکارانه	-۰/۲۷*	-۰/۰۸	۰/۱۶	۰/۰۲	-۰/۱۶**	-۰/۲۷

** p < ۰/۰۱ * p < ۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود ضریب رگرسیون استاندارد متغیرهای عشق واقع‌گرایانه و دوستانه بر رضایت و توافق و انسجام زناشویی، مثبت و ضریب رگرسیون استاندارد متغیر بازیگرانه بر رضایت، توافق و انسجام زناشویی منفی، ضریب رگرسیون استاندارد متغیر عشق فداکارانه بر رضایت و انسجام زناشویی منفی، ضریب رگرسیون استاندارد متغیر عشق شهوانی انسجام و توافق زناشویی منفی و بر رضایت زناشویی مثبت، ضریب رگرسیون عشق رمانتیک بر رضایت و توافق زناشویی مثبت به دست آمده‌اند. همچنین سایر مسیرها معنی‌دار نیستند.

شکل ۱. مدل تحلیل مسیر بین سبک‌های عشق‌ورزی با ابعاد کیفیت زندگی زناشویی

بحث

نتایج برآزش مدل مفهومی نشان داد که مدل با داده‌ها منطبق است و از برآزش قابل قبولی برخوردار است. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های عیسی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۷) در مورد رابطه‌ای با سبک‌های عشق‌ورزی و شادمانی زناشویی، عیسی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۹) در مورد کیفیت روابط زناشویی و سلامت روان زوج‌ها، چو (۱۹۹۵)، هایتور و روبرت (۱۹۹۶) و نیلسون (۲۰۰۵) در مورد سبک عشق‌ورزی و کیفیت روابط زناشویی و پژوهش لوین و همکاران (۲۰۰۶) در مورد سبک‌های عشق‌ورزی و تعاملات زناشویی همسو است. این پژوهش‌ها ارتباط بین سبک‌های عشق‌ورزی و ابعاد مختلف ارتباط زناشویی را تأیید نموده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که سبک‌های عشق‌ورزی بازی‌گرانه و شهوانی ارتباط منفی با کیفیت زناشویی دارند. از این حیث یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش هاتپور و روبرت (۱۹۹۶) همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت در سبک عشق‌ورزی بازی‌گرانه عشق به عنوان یک تفریح تلقی شده و هیچ تعهدی در آن نیست و علاقمندی به شریک در این سبک به زودی تمام می‌شود (لوین و همکاران، ۲۰۰۶). همچنین سبک بازی‌گرانه با خودشیفتگی، روان رنجوری و فردگرایی همراه است و افراد تمایل به تنوع‌طلبی در گزینش شریک دارند (تائو، ۲۰۰۵). در نتیجه می‌توان انتظار داشت که رضایت کمتری از زندگی زناشویی خویش داشته باشند و ارزیابی آن‌ها از وضعیت زناشویی‌شان مثبت نباشد.

در تبیین ارتباط منفی سبک شهوانی و کیفیت زناشویی می‌توان گفت سبک شهوانی با ویژگی‌های شخصیتی وجدان‌گرایی و سخت‌کوشی همراه است که عامل سختگیری زیاد در روابط زناشویی است (تائو، ۲۰۰۵) و عموماً با الگوی تمایل-اجتناب^۱ در روابط زناشویی همراه است (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶). همچنین سبک شهوانی با حالات شدید هیجانی همراه با حسادت و مشغولیت ذهنی توأم است و فرد به شدت از طرد شدن می‌ترسد (نتو، ۲۰۰۱). به لحاظ نظری این ویژگی‌ها با سبک دلبستگی دلمشغول^۲ هم‌خوانی دارد (نیلسون، ۲۰۰۵) در نتیجه می‌توان چنین برداشت نمود که این افراد نتوانند در روابط زناشویی خود همفکری و انسجام لازم را در روابط زناشویی داشته باشند، همچنین حسادت و ترس از طرد مانع

1- demand- withdraw

2- preoccupied

رضایتمندی زناشویی است (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶؛ نیلسون، ۲۰۰۵). در مجموع این ویژگی‌ها باعث می‌شود، کیفیت زناشویی کاهش یابد.

همچنین مدل نشان داد که سبک‌های روماتیک، دوستانه، واقع‌گرایانه و فداکارانه ارتباط مثبت با ابعاد کیفیت زندگی زناشویی دارند. از این حیث یافته‌های این پژوهش با یافته‌های هایتور و روبرت (۱۹۹۶)، نتو (۲۰۰۱) و گزراگه و همکاران (۲۰۰۱) همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت سبک عشق روماتیک با میل فیزیکی شدید به معشوق همراه است. به لحاظ ویژگی‌های شخصیتی سبک روماتیک با اعتماد به نفس بالا و خود افشاسازی برون‌گرایی و سازگاری همراه است (نتو، ۲۰۰۱)، در نتیجه می‌توان انتظار داشت که این افراد راحت‌تر بتوانند همفکری داشته باشند و همسانی بیشتری را در روابط زناشویی خویش تجربه نمایند. سبک عشق دوستانه توأم با شناخت تدریجی زوایای وجودی شریک در طول زندگی است. به لحاظ ویژگی‌های شخصیتی نیز سبک عشق‌ورزی دوستانه با وفاداری و صداقت و بلوغ همراه است (نتو، ۲۰۰۱). به نظر می‌رسد صداقت و وفاداری توأم با شناخت تدریجی باعث می‌شود زوج در طول زندگی به همسانی و انسجام زناشویی برسند (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶). در چنین جوی شفافیت بیشتری در تعاملات زناشویی وجود دارد که می‌تواند عامل کاهش تعارضات زناشویی گردد و باعث می‌شود فرد زندگی زناشویی خویش را مثبت‌تر ارزیابی نماید.

سبک عشق فداکارانه، عشقی غیر مشروط و توأم با انعطاف‌پذیری است که با ویژگی‌های شخصیتی ثبات و بخشندگی و تعهد همراه است (نتو، ۲۰۰۱). عدم این ویژگی‌ها در روابط زناشویی از عمده‌ترین عوامل ایجادکننده‌ی درگیری‌های زناشویی است. سبک فداکارانه با برداشتن این ویژگی‌ها تعارضات و درگیرهای زناشویی کمتری را به همراه دارد. در نتیجه با رضایت و کیفیت زناشویی بالاتری همراه است (هایتور و روبرت، ۱۹۹۶).

در تبیین ارتباط مثبت عشق واقع‌گرایانه با کیفیت زناشویی می‌توان گفت این سبک با نوعی عشق عقلانی توأم است که در آن همخوانی دو شریک در سن و مذهب و سوابق و ویژگی‌های شخصیتی وجود دارد (نتو، ۲۰۰۷). در نتیجه زوج از همسانی زناشویی که یکی از اساسی‌ترین ابعاد کیفیت زناشویی است، برخوردار است. چون هر دو در بسیاری از ابعاد تشابه و همخوانی دارند می‌توان انتظار داشت که انسجام زناشویی بالایی نیز داشته باشند زیرا همفکری و تشابه علایق و افکار و ویژگی‌های شخصیتی موجب کاهش تعارض و اختلاف

نظر می‌شود. همچنین به دلیل اینکه در سبک واقع‌گرایانه، رضایت خاطر بر هیجان و تحریک مقدم است، این سبک با رضایمندی بالاتر و در مجموع کیفیت زناشویی بالاتری همراه است. در مجموع، یافته‌های این پژوهش به تبیین رابطه‌ی انواع سبک‌های عشق‌ورزی و کیفیت زناشویی پرداخته است که می‌تواند برای مشاوران و روانشناسان در امور مشاوره‌ی ازدواج کاربرد داشته باشد. در پایان لازم به ذکر است که در این مطالعه همان‌طور که پیش از این توضیح داده شد، نمونه‌گیری از میان افراد حاضر به همکاری انجام شده است که این امر را می‌توان از محدودیت‌های پژوهش حاضر دانست. در خاتمه از جناب آقای دکتر بشلیده به خاطر تجزیه و تحلیل مدل تحلیل مسیر و تهیه گزارش نتایج آماری پژوهش سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- بیات، مریم. (۱۳۸۷). *تأثیر ایمگوتراپی بر سبک‌های عشق‌ورزی زوجین شهر اصفهان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان.
- حفاظی طریقه. میترا؛ فیروزآبادی، علی؛ حق‌شناس، حسن. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین اجزای عشق و رضایمندی زوجی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*، ۱۶، صص. ۹۹-۱۰۹.

- عیسی نژاد، امید؛ احمدی، سیداحمد؛ اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۷). تأثیر بهزیستی ذهنی بر کیفیت روابط زناشویی. *مجموعه مقالات سومین کنگره ملی آسیب‌شناسی خانواده*. ۲۹۰.
- عیسی نژاد، امید؛ احمدی، سیداحمد؛ اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۹). تأثیر غنی‌سازی روابط بر بهبود کیفیت روابط زناشویی زوجین شهر اصفهان. *مجله علوم رفتاری*، ۴(۱)، صص. ۹-۱۶.
- عیسی نژاد، امید؛ شمعی، فاطمه؛ احمدی، سیداحمد. (۱۳۸۷). سبک‌های عشق‌ورزی و شادمانی زناشویی. *مجموعه مقالات سومین کنگره ملی آسیب‌شناسی خانواده*. ۲۹۱.

- Adital, B., & Lavee, Y. (2005). Dyadic characteristics of individual attributes: Attachment, neuroticism, and their relations to marital quality and closeness. *American Journal of Orthopsychiatry*, 4, 621.
- Andrew, B. (2000). *Individuation, Love Styles and Health-Related Quality of Life Among College Students*. Doctoral thesis. University of Florida.
- Bradbury, T., Fincham, F., & Beach, S. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62, 964-980
- Busby, D. M., Crane, D. R., Larson, J. H., & Christensen, C. (1995). A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and no distressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21, 289-308.
- Cho, W., & Cross, S. E. (1995). Taiwanese love styles and their association with self-esteem and relationship quality. *Genetic, Social & General Psychology Monographs*, 121, 283-310.
- Cramer, K., Collins, K., & Singleton-Jackson, J. A. (2005). Love Styles and Self-Silencing in Romantic Relationships. *Guidance & Counseling*, 20, 139-151.
- Crowley, A. (2006). *The Relationship of Adult Attachment Style and Interactive Conflict Styles to Marital Satisfaction*. Doctoral thesis. Texas A&M University.
- Finch, T. (1999). *Relationship Satisfaction Among Lesbian Couples: The effects of fusion and love styles*. Doctoral thesis. Miami institute of psychology of the caribbean center for advanced studies.

- Frey, K., & Hojjat, M. (1998). Are love styles related to sexual styles? *The Journal of Sex Research*, 35, 265-272.
- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E., & Smith, M. (2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 247-262.
- Gonzaga, G., Turner, R., Keltner, D., Campos, B., & Altemus, M. (2006). Romantic Love and Sexual Desire in Close Relationships. *Emotion*, 6, 163-176.
- Hendrick, C., & Hendrick, S. (1988). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 392-402.
- Hightower, J., & Robert, Jr. (1996). *Love Styles and Marital Quality*. Doctoral Thesis. University of Arkansas.
- Hollist, C., & Miller, R. (2005). Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Family Relations*, 54, 46-58.
- Kiecolt-Glaser, J., Bane, C., Glaser, R., & Malarkey, W. (2003). Love, marriage, and divorce: Newlyweds' stress hormones foreshadow relationship changes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, 176-188.
- Kunkel, A., & Burleson, B. (2003). Relational implications of communication skill evaluations and love styles. *The Southern Communication Journal*, 68, 181-197.
- Levin, T., Krystyna, S., & Hee, S. (2006). Love styles and communication in relationships: Partner preferences, initiation, and intensification. *Communication Quarterly*, 54, 265-275.
- Neto, F. (2001). Love styles of three generations of women. *Marriage & Family Review*. 33, 268-282.
- Nielson, J. (2005). *The Relationship between Attachment, Love Styles, and Marital Quality*. Doctoral Thesis. Utah State University.
- Parra, F., Brown, W., Huynh, P., Thao, T. P., Stubbs, E. C., Leon, J. J., & Mejia, A. (2000). Gender differences in love-styles among adult latino spanish speaking parents whose children have been sexually abused by the father. *Journal of Child Sexual Abuse*, 9, 107-121.
- Thao, N. (2005). Narcissism and immature love as mediators of

---

vertical individualism and ludic love style. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, 543-557.

Troxel, W. M. (2006). *Marital Quality, Communal Strength, and Physical Health*. Doctoral Thesis. University of Pittsburgh.